Powszechny

# dziennik praw państwa i rządu

dla

# cesarstwa austryackiego.

## Część XXX.

Wydana i rozesłana: dnia 13. Maja 1852.

---

Allgemeines

# Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

# Kaiserthum Oesterreich.

## XXX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. Mai 1852.

## Część XXX.

Wydana i rozesłana dnia 13. Maja 1852.

---

### 103.

### Rozporządzenie ministra sprawiedliwosci z dnia 27. Kwietnia 1852,

**względem ustanowienia prowizorycznych sądów w Wielkiem-księstwie Siedmiogrodzkiem.**

By aż do zaprowadzenia ostatecznej organizacyi w Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem znowu wprowadzić w należyty tok sądownictwo cywilne, w temże kraju koronnym od kilku lat z wyjątkiem dystryktu Hermannsztadzkiego (kraju Sasów) przerwane. a przezto zarazem utorować i ułatwić drogę działalności przyszłych sądów cesarskich, wydaje ministeryum sprawiedliwości, na mocy upoważnienia udzielonego sobie Najwyższem postanowieniem z dnia 24. Kwietnia r. b. postanowienia następujące:

§. 1.

Wyższy sąd krajowy.

Utworzona w Hermannsztadzie c. k. komisya wyższego sądu karnego ustanawia się jako prowizoryczny c. k. wyższy sąd krajowy dla całej objętości Wielkiego-Księstwa Siedmiogrodu, włącznie kraju Sasów i dawnego Pogranicza wojskowego.

Zakres działalności wyższego sądu krajowego w sprawach karnych jako też w sprawach cywilnych, uregulowanym będzie przez osobne rozporządzenia.

§. 2.

Postanowienia względem prowizorycznego podziału sądów.

**A. Sądy powiatowe pojedyncze.**

Wielkie-Księstwo Siedmiogrodzkie składa się prowizorycznie z 62 powiatów sądowych.

Stanowiska sądów powiatowych pojedynczych są następujące:

1. Hermannstadt, 2. Mediasch wraz z Marktschelken, 3. Szässburg, 4. Mühlbach, 5. Leschkirch, 6. Grosschenk wraz z Agnetheln, 7. Reps, 8. Elisabethstadt, 9. Kronstadt wraz z Hoszufalu, 10. Bistritz, 11. Lechnitz w Tekendorf, 12. Sächsisch-Reen, 13. Naszod wraz z Szent-György, 14. Borgo-Prund, 15. Klausenburg, 16. Válaszut w Doboka, 17. Gyalu, 18. Banffy-Hunyad, 19. Thorda, 20. Thoroczko, 21. Nagy-Enyed, wraz z Maros-Ujvár, 22. Szilagy-Somlyo wraz z Zovany, 23. Tasnad. 24. Zilah wraz

## XXX. Stück.

Ausgegeben und versendet am 13. Mai 1852.

---

## 103.

### *Verordnung des Ministers der Justiz vom 27. April 1852,*

***über die Bestellung von provisorischen Gerichten im Grossfürstenthume Siebenbürgen.***

*Um für die Zeit, bis auch in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen die definitive Gerichts-Organisation in Wirksamkeit treten wird, die, in diesem Kronlande seit einigen Jahren, mit Ausnahme des Hermannstädter Districtes (Sachsenlandes) unterbrochene Civil-Justizpflege wieder in gehörigen Gang zu bringen, und dadurch den Eintritt der Wirksamkeit der künftigen kaiserlichen Gerichte anzubahnen und zu erleichtern, werden von dem Justizministerium, zufolge der, mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April l. J. erhaltenen Ermächtigung, nachfolgende Bestimmungen erlassen:*

*§. 1.*

*Oberlandesgericht*

*Die zu* Hermannstadt *errichtete k. k. Straf-Obergerichts-Commission wird als provisorisches k. k. Oberlandesgericht für den ganzen Umfang des Grossfürstenthumes Siebenbürgen, mit Einschluss des Sachsenlandes und des früheren Militär-Gränzgebietes, bestellt.*

*Der Wirkungskreis des Oberlandesgerichtes in Strafsachen und civilrechtlichen Angelegenheiten, wird durch besondere Verordnungen geregelt werden.*

*§. 2.*

*Bestimmungen über die provisorische Gerichts-Eintheilung.*

A. ***Bezirks-Einzelngerichte.***

*Das Grossfürstenthum Siebenbürgen wird provisorisch in 62 Gerichtsbezirke eingetheilt.*

*Den Bezirks-Einzelngerichten werden nachfolgende Standorte angewiesen:*

*1.* Hermannstadt, *2.* Mediasch *mit* Marktschelken, *3.* Schässburg, *4.* Mühlbach, *5.* Leschkirch, *6.* Grossschenk *mit* Agnetheln, *7.* Reps, *8.* Elisabethstadt, *9.* Kronstadt *mit* Hoszufalu, *10.* Bistritz, *11.* Lechnitz *zu* Tekendorf, *12.* Sächsisch-Reen, *13.* Naszod *mit* Szent-György, *14.* Borgo-Prund, *15.* Klausenburg, *16.* Válaszut *zu* Doboka, *17.* Gyalu, *18.* Banffy-Hunyad, *19.* Thorda, *20.* Thoroczko, *21.* Nagy-Enyed *mit* Maros-Ujvár, *22.* Szilagy-Somlyo *mit* Zovany, *23.* Tasnad, *24.* Zilah *mit* Hid-Almas, *25.* Szilagy-Cseh, *26.* Dées *mit* Semesnye, *27.* Monostor-

z Hid-Almas, 25. Szilagy-Cseh, 26. Dées wraz z Semesnye, 27. Monostor-Kapolna wraz z Nagy-Somkut, 28. Magyar-Lápos, 29. Retteg w Batza, 30. Bethlen, 31. Szamos-Ujvar, 32. Mocs, 33. Záh w Mező-Szengyel, 34. Uzdi-Szent-Peter w Budatelke, 35. Maros-Vasarhely wraz z Mezö-Madaras, 36. Dicsö-Szent-Marton wraz z Radnoth, 37. Makfalva w Erdö-Szent-György, 38. Udvarhely, 39. Szitas-Keresztur, 40. Görgény-Szent-Imre wraz z Monor, 41. Csik-Szereda w Csik-Somlyo, 42. Gyergyo-Szent-Miklos, 43. Sepsi-Szent-György, 44. Kozmás w Csik-Szent-Marton, 45. Kezdi-Vasarhely wraz z Baratos, 46. Barot, 47. Broos, 48. Deva, 49. Solymos w Nagy-Rappold, 50. Illye, 51. Vajda-Hunyad wraz z Hatzeg, 52. Borbatviz w Puju, 53. Orlath w Szelistie, 54. Karlsburg, 55. Brad w Körös-Banya, 56. Halmagy, 58. Topanfalva, 58. Zalathna, 59. Tővis, 60. Blasendorf wraz z Vizakna, 61. Fogarasch wraz z Persany i Porumbac, 62. Tőrzburg.

## §. 3.

### Prowizoryczne sądy krajowe.

**B. Sądy krajowe prowizorycznie ustanawiają się:**

1. Hermannstadt, 2. Kronstadt, 3. Bistritz, 4. Klausenburg, 5. Szilagy-Somlyo, 6. Dées, 7. Maros-Vasarhely, 8. Sepsi-Szent-György, 9. Broos, 10. Karlsburg, 11 Fogarasch.

## §. 4.

**C. Obręby sądów krajowych.**

Obręby sądów krajowych rozciągają się, a to:

1. Hermanstadt na sądy powiatowe: Hermannstadt, Mediasch wraz z Marktschelken, Schässburg, Mühlbach, Leschkirch, Grosschenk wraz z Agnetheln, Reps i Elisabethstadt;

2. Kronstadt na sąd powiatowy Kronstadt wraz z Hoszufaiu;

3. Bistritz na sądy powiatowe: Bistritz, Lechnitz wraz z Tekendorf, Saski-Reen, Naszod wraz z Szent-György i Borgo-Prund, gdyż Naszod wraz z Szent-György i Bergo-Prund tymczasem drogą delegacyjną przekazane są;

4. Klausenburg na sądy powiatowe: Klausenburg, Válaszut w Doboka, Gyalu, Banffy-Hunyad, Thorda, Thoroczko, Nagy-Enyed wraz z Maros-Ujvár.

5. Szilagy-Somlyo na sądy powiatowe: Szilagy-Somlyo wraz z Zovany, Tasnad, Zilah wraz z Hid-Almas, Szilagy-Cseh;

6. Dées na sądy powiatowe: Dées wraz z Semesnye, Monostor-Kopolna wraz z Nagy-Somkut, Magyar-Lapos, Retteg w Batza, Bethlen, Szamos-Ujvar, Mocs, Záh w Mezö-Szengyel i Uzdi-Szent-Peter w Budatelke;

7. Maros-Vasarhely na sądy powiatowe: Maros-Vasarhely wraz z Mezö-Madaras, Dicsö-Szent-Marton wraz z Radnoth, Makfalva w Erdö-Szent-György, Udvarhely, Szitas-Keresztur, Görgeny-Szent-Imre wraz z Monor;

Kapolna *mit* Nagy-Somkut, *28*. Magyar-Lápos, *29*. Retteg *zu* Batza, *30*. Bethlen, *31*. Szamos-Ujvar, *32*. Mocs, *33*. Záh *zu* Mező-Szengyel, *34*. Uzdi-Szent-Peter *zu* Budatelke, *35*. Maros-Vasarhely *mit* Mező-Madaras, *36*. Dicsö-Szent-Marton *mit* Radnoth, *37*. Makfalva *zu* Erdő-Szent-György, *38*. Udvarhely, *39*. Szitas-Keresztur, *40*. Görgény-Szent-Imre *mit* Monor, *41*. Csik-Szereda *zu* Csik-Somlyo, *42*. Györgyo-Szent-Miklos, *43*. Sepsi-Szent-György, *44*. Kozmás *zu* Csik-Szent-Marton, *45*. Kezdi-Vasarhely *mit* Baratos, *46*. Barot, *47*. Broos, *48*. Deva, *49*. Solymos *zu* Nagy-Rappold, *50*. Illye, *51*. Vajda-Hunyad *mit* Hatzeg, *52*. Borbatviz *zu* Puju, *53*. Orlath *zu* Szelistie, *54*. Karlsburg, *55*. Brad *zu* Körös-Banya, *56*. Halmagy, *57*. Topanfalva, *58*. Zalathna, *59*. Tővis, *60*. Blasendorf *mit* Vizakna, *61*. Fogarasch *mit* Persany *und* Porumbac, *62*. Törzburg.

### §. 3.

### *Provisorische Landesgerichte.*

B. *Landesgerichte haben provisorisch zu bestehen zu:*

*1*. Hermannstadt, *2*. Kronstadt, *3*. Bistritz, *4*. Klausenburg, *5*. Szilagy-Somlyo, *6*. Dées *7*. Maros-Vasarhely, *8*. Sepsi-Szent-György, *9*. Broos, *10*. Karlsburg, *11*. Fogarasch.

### §. 4.

C. *Sprengel des Landesgerichtes.*

*Der Sprengel dieser Landesgerichte hat sich zu erstrecken:*

*1. Von jenem zu* Hermannstadt *über die Bezirksgerichte:* Hermannstadt, Mediasch *mit* Marktschelken, Schässburg, Mühlbach, Leschkirch, Grossschenk *mit* Agnetheln, Reps *und* Elisabethstadt;

*2. von jenem zu* Kronstadt *über das Bezirksgericht* Kronstadt *mit* Hoszufalu;

*3. von jenem zu* Bistritz *über die Bezirksgerichte:* Bistritz, Lechnitz *zu* Tekendorf, Sächsisch-Reen, Naszod *mit* Szent-György *und* Borgo-Prund, *indem* Naszod *mit* Szent-György *und* Borgo-Prund *vor der Hand delegationsweise zugewiesen werden;*

*4. von jenem zu* Klausenburg *über die Bezirksgerichte:* Klausenburg, Válaszut *zu* Doboka, Gyalu, Banffy-Hunyad, Thorda, Thoroczko, Nagy-Enyed *mit* Maros-Ujvár;

*5. von jenem zu* Szilagy-Somlyo *über die Bezirksgerichte:* Szilagy-Somlyo *mit* Zovany, Tasnad, Zilah *mit* Hid-Almas, Szilagy-Cseh;

*6. von jenem zu* Dées *über die Bezirksgerichte:* Dées *mit* Semesnye, Monostor-Kapolna *mit* Nagy-Somkut, Magyar-Lapos, Retteg *zu* Batza, Bethlen, Szamos-Ujvar, Mocs, Záh *zu* Mező-Szengyel *und* Uzdi-Szent-Peter *zu* Budatelke;

*7. von jenem zu* Maros-Vasarhely *über die Bezirksgerichte:* Maros-Vasarhely *mit* Mező-Madaras, Dicsö-Szent-Marton *mit* Radnoth, Makfalva *zu* Erdő-Szent-György, Udvarhely, Szitas-Keresztur, Gőrgeny-Szent-Imre *mit* Monor;

8. Sepsi-Szent-György na sądy powiatowe: Gyergyo-Szent-Miklos, Csik-Szereda w Csik-Somlyo, Sepsi-Szent-György, Kozmás w Csik-Szent-Marton, Kezdi-Vasarhely wraz z Baratos i Barot;

9. Broos na sądy powiatowe: Broos, Deva, Solymos w Nagy-Rappold, Illye, Vajda-Hunyad wraz z Hatzeg, Borbatvitz w Puju i Orlath w Szelistie;

10. Karlsburg na sądy powiatowe: Karlsburg, Brad w Körös-Banya, Halmagy, Topanfalva, Zalathna, Tövis i Blasendorf wraz z Vizakna;

11. Fogarasch na sądy powiatowe: Fogarasch wraz z Persany i Porumbac i Törzburg.

§. 5.

Sądy powiatowe pojedyncze, w siedlisku sądów krajowych.

Dla sądów powiatowych pojedynczych w siedlisku sądu krajowego ustanowić się mających, służyć ma w powszechności za zasadę, iż czynności sądów powiatowych pojedynczych sprawowane być winny przez pewnych urzędników sądu krajowego bez uszczerbku możliwego zresztą użycia ich przy tymże sądzie.

§. 6.

Tworzenie i odgraniczenie okręgów sądów powiatowych pojedynczych.

Obręby sądów powiatowych pojedynczych utworzone i odgraniczone będą przez komisyę zaprowadzenia sądów w porozumieniu z rządem krajowym cywilnym oraz wojskowym, na zasadzie podziału sądowego z d. 12. Maja 1851 przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonego (dz. pr. p. i rz., cz. XXXIV. Nr. 116); przyczem, o ile to z tymże ostatnim pogodzić się da, niniejszy prowizoryczny podział krajowy uwzględniony być ma.

§. 7.

Kompetencya prowizorycznych sądów w sprawach cywilnych i zakres ich działalności w sprawach karnych.

Kompetencya prowizorycznych sądów w sprawach cywilnych i sądowe postępowanie w nich, tudzież zakres działalności ich w sprawach karnych oznaczone będą osobnemi rozporządzeniami.

§. 8.

Tok instancyi w sprawach cywilnych.

Co się tycze toku instancyi w sprawach cywilnych, ma jednocześnie z rozpoczęciem działalności sądów prowizorycznych w zastosowanie wejść cesarskie rozporządzenie z d. 1. Marca 1852 (dz. pr. p. cz. XV. Nr. 55).

*8. von jenem zu* Sepsi-Szent-György *über die Bezirksgerichte:* Gyergyo-Szent-Miklos, Csik-Szereda *zu* Csik-Somlyo, Sepsi-Szent-György, Kozáms *zu* Csik-Szent-Marton, Kezdi-Vasarhely *mit* Baratos *und* Barot;

*9. von jenem zu* Broos *über die Bezirksgerichte:* Broos, Deva, Solymos *zu* Nagy-Rappold, Illye, Vajda-Hunyad *mit* Hatzeg, Borbatviz *zu* Puju *und* Orlath *zu* Szelistie;

*10. von jenem zu* Karlsburg *über die Bezirksgerichte:* Karlsburg, Brad *zu* Körös-Banya, Halmagy, Topanfalva, Zalathna, Tövis *und* Blasendorf *mit* Vizakna;

*11. von jenem zu* Fogarasch *über die Bezirksgerichte:* Fogarasch *mit* Persany *und* Porumbac *und* Törzburg.

### §. 5.

### Bezirks-Einzelgerichte am Sitze der Landesgerichte.

*Für die, am Sitze eines Landesgerichtes zu bestellenden Bezirks-Einzelngerichte hat im Allgemeinen der Grundsatz zu gelten, dass die Geschäfte des Bezirks-Einzelgerichtes durch bestimmte Beamte des Landesgerichtes unbeschadet ihrer sonst zulässigen Verwendung bei dem Letzteren versehen werden sollen.*

### §. 6

### Bildung und Abgränzung der Sprengel der Bezirks-Einzelngerichte.

*Die Sprengel der Bezirks-Einzelngerichte sind durch die Gerichts-Einführungs-Commission einverständlich mit dem Civil- und Militär-Gouvernement auf Grundlage der Allerhöchst genehmigten Gerichts-Eintheilung vom 12. Mai 1851 (Reichsgesetzblatt, XXXIV. Stück, Nr. 116) zu bilden und abzugränzen; hiebei ist, in soferne dieses im Einklange mit der Letzteren geschehen kann, die gegenwärtige provisorische Landes-Eintheilung möglichst zu berücksichtigen.*

### §. 7.

### Zuständigkeit der provisorischen Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten und Wirkungskreis derselben in Strafsachen.

*Die Zuständigkeit der provisorischen Gerichte in bürgerlichen Rechts-Angelegenheiten und das gerichtliche Verfahren bei denselben, sowie der Wirkungskreis derselben in Strafsachen, wird durch besondere Verordnungen bestimmt werden.*

### §. 8.

### Instanzenzug in bürgerlichen Rechtssachen.

*Für den Instanzenzug in bürgerlichen Rechtssachen hat gleichzeitig mit dem Beginne der Amtswirksamkeit der provisorischen Gerichte, die kaiserliche Verordnung vom 1. März 1852 (Reichsgesetzblatt, Stück XV, Nr. 55) in Anwendung zu treten.*

### §. 9.

### Sądy handlowe.

Sądy handlowe wykonują całe sądownictwo handlowe i wekslowe w całym okręgu sobie przekazanym, z przybraniem członków głosujących ze stanu handlowego.

### §. 10.

### Sądownictwo duchowne.

Sądy duchowne instancyi pierwszej i wyższej pozostają w wykonywaniu duchownego sądownictwa swego co do tej części sporów małżeńskich, która dotycze ważności i nieważności węzła małżeńskiego i rozdziału co do osób.

### §. 11.

### Sądy górnicze.

Równie też pozostaje tymczasem w rzeczach górniczych dotychczasowe sądownictwo przy sądach górniczych siedmiogrodzkich instancyi pierwszej i wyższej, dopóty, aż zarządzonem zostanie przeniesienie sądownictwa górniczego do sądów krajowych przez ministeryum sprawiedliwości w porozumieniu z ministeryum górnictwa i kultury krajowej.

Atoliż przyznana wedle dawniejszych ustaw siedmiogrodzkich sądom górniczym kompetencya nad przynależącymi górniczymi w sprawach karnych, przedstawiających się nie jako prewarykacye (przeniewierzenia) co do produktów górniczych, lecz jako podłe zbrodnie i przestępstwa ustawy, niniejszem znosi się, a sądownictwo co do tej kategoryi karygodnych czynności przynależących górniczych, przenosi się z całą objętością swą do sądów prowizorycznych, w tym względzie już właściwych.

### §. 12.

### Sądownictwo w rzeczach defraudacyi dochodów skarbowych i cła.

Dotychczasowe kameralne sądownictwo w rzeczach defraudacyi dochodów skarbowych i cła pozostaje tymczasem aż do dalszego rozporządzenia w dotychczasowej działalności swej, atoliż do orzeczeń na przypadki takowe, przybrani być winni każdego razu dwaj cesarscy urzędnicy sądowi, do wykonywania urzędu sędziowskiego powołani, którzy w naradzie i stanowieniu decyzyi udział mają z głosem stanowczym.

### §. 13.

### Sprawy spadkowe, sierocińskie i kuratelarne.

Nadkomisya pupilarna w Klausenburgu, ustanowiona do wprowadzenia na nowo pod rozprawę, jako i do załatwienia wytoczonych już spraw spadkowych, sierocińskich i kuratelnych pozostaje przy urzędzie swym aż do ukończenia sprawunków, poruczonych jej na mocy instrukcyi z d. 21. Grudnia 1850.

## §. 9.

## Handelsgerichte.

*Die Landesgerichte haben die gesammte Handels- und Wechselgerichtsbarkeit, innerhalb ihres ganzen Gerichtssprengels unter Beiziehung von stimmführenden Mitgliedern aus dem Handelsstande auszuüben.*

## §. 10.

## Geistliche Gerichtsbarkeit.

*Die geistlichen Gerichtsstühle der ersten und höheren Instanzen verbleiben in der Ausübung ihres geistlichen Richter-Amtes in Bezug auf jenen Theil der Ehestreitigkeiten, welcher die Giltigkeit und Ungiltigkeit des Ehebandes und die Scheidung von Tisch und Bett betrifft.*

## §. 11.

## Berggerichte.

*Ebenso bleibt die bisherige Gerichtsbarkeit der siebenbürgischen Berggerichte ersterer und höherer Instanz in Bergsachen einstweilen in ihrer gegenwärtigen Wirksamkeit, bis die Uebernahme der Berggerichtsbarkeit an die Landesgerichte von dem Ministerium der Justiz im Einvernehmen mit dem Ministerium für Bergbau und Landescultur verfügt werden kann.*

*Jedoch wird der, nach den früheren siebenbürgischen Landesgesetzen den Berggerichten eingeräumte Gerichtsstand über Bergwerksverwandte in Beziehung auf Strafsachen, welche sich nicht als Prävaricationen mit Bergwerks-Erzeugnissen, sondern als gemeine Verbrechen und Uebertretungen des Gesetzes darstellen, ausser Wirksamkeit gesetzt und die Gerichtsbarkeit über diese Kategorie strafbarer Handlungen der Bergwerksverwandten ihrem ganzen Umfange nach, den diessfalls zuständigen provisorischen Gerichten übertragen.*

## §. 12.

## Gerichtsbarkeit in Gefälls- und Zolldefraudations-Sachen.

*Die bisherige Cameralgerichtsbarkeit in Gefälls- und Zolldefraudations-Sachen bleibt einstweilen bis auf weitere Verfügung in ihrer gegenwärtigen Wirksamkeit, jedoch sind den Entscheidungen in solchen Fällen stets zwei, zur Ausübung des Richter-Amtes berufene kaiserliche Justizbeamte beizuziehen, welche an der Berathung und Schlussfassung mit entscheidender Stimme Antheil zu nehmen haben.*

## §. 13.

## Verlassenschafts-, Waisen- und Curatels-Angelegenheiten.

*Die zur Wieder-Aufnahme und Behandlung der bereits anhängigen Verlassenschaft-, Waisen- und Curatels-Angelegenheiten zu* Klausenburg *bestellte Oberpupillar-Commission bleibt bis zur Beendigung der, derselben mit der Instruction vom 30. December 1851 zugewiesenen Geschäfte in Amtswirksamkeit.*

### §. 14.

### Początek sądów prowizorycznych.

Zaprowadzenie każdego sądu prowizorycznego, objętość okręgu sądowego, temuż przekazanego, tudzież czas, w którym tenże rozpocząć ma działalność swą, podany będzie do powszechnej wiadomości przez osobne obwieszczenia ze strony c. k. komisyi zaprowadzenia sądów.

Atoliż na to zważać należy, ażeby, o ile możności zawsze wszystkie sądy pewnego okręgu sądowego krajowego jednoczesnie rozpoczęły działanie swe.

### §. 15.

### Ustanie sądów dotychczasowych.

Z dniem, w którym rozpoczną działanie swe sądy pewnego okręgu sądowego krajowego, ustać ma zupełnie sądownictwo instancyi pierwszej i wyższej, istniejącej w tymże okręgu podług dawniejszej organizacyi krajowej.

### §. 16.

### Zmiana postanowień powyższych.

Gdyby się na przyszłość pokazała potrzeba zmiany postanowień powyższych, mianowicie co się tycze stanowisk, objętości obrębów sądowych, pomnożenia lub zmniejszenia liczby, czy sądów czy personalu, przedłoży c. k. komisya zaprowadzenia sądów, a po zniesieniu tejże, sąd wyższy krajowy, w porozumieniu z c. k. rządem wojskowym i cywilnym, należycie uzasadniony wniosek ministerstwu sprawiedliwości.

**Krauss m. p.**

## §. 14.

## Beginn der provisorischen Gerichte.

Die Errichtung eines jeden provisorischen Gerichtes, der Umfang des, demselben zugewiesenen Gerichtssprengels und der Zeitpunct, von welchem es seine Amtswirksamkeit zu beginnen hat, wird von der k. k. Gerichts-Einführungs-Commission mittelst besonderer Kundmachungen zur allgemeinen Kenntniss gebracht werden.

Jedoch ist darauf zu sehen, dass, wo möglich immer die sämmtlichen Gerichte eines Landesgerichtssprengels zugleich in Wirksamkeit treten.

## §. 15.

## Aufhören der bisherigen Gerichte.

Mit dem Tage, an welchem die Gerichte eines Landesgerichtssprengels ihre Amtsverrichtungen beginnen, hat die Gerichtsbarkeit der, in diesem Sprengel nach der früheren Landesverfassung in Wirksamkeit bestehenden Civil- und Strafgerichte erster und höherer Instanzen gänzlich aufzuhören.

## §. 16.

## Abänderung der voranstehenden Bestimmungen.

Sollte in der Folge die Nothwendigkeit einer Aenderung an diesen Bestimmungen, namentlich in Bezug auf die Standorte, den Umfang der Gerichtssprengel, die Vermehrung oder Verminderung der Gerichte und ihres Personalstandes eintreten, so ist unter gehöriger Begründung derselben der gutächtliche Antrag der k. k. Gerichts-Einführungs-Commission, und nach Auflösung derselben, des Oberlandesgerichtes, im Einvernehmen mit dem k. k. Militär- und Civil-Gouvernement an das Justizministerium zu stellen.

**Krauss** m. p.

# A. Prowizoryczny podział sądów
## Wielkiego księstwa Siedmiogrodzkiego.

1 prowizoryczny wyższy sąd krajowy w Hermansztadzie, 11 prowizorycznych sądów krajowych, 62 sądów powiatowych.

| Sądy krajowe | Sądy powiatowe |
|---|---|
| I. Hermannstadt | 1. Hermannstadt<br>2. Mediasch wraz z Markt-schelken<br>3. Schässburg<br>4. Mühlbach<br>5. Leschkirch<br>6. Gross-Schenk wraz z Agnetheln<br>7. Reps<br>8. Elisabethstadt |
| II. Kronstadt | 9. Kronstadt wraz z Hoszofal |
| III. Bistritz | 10. Bistritz<br>11. Lechnitz w Tekendorf<br>12. Saskie-Reen<br>13. Naszod wraz z Sz. György<br>14. Borgo-Prund |
| IV. Klausenburg | 15. Klausenburg<br>16. Valaszut w Doboka<br>17. Gyalu<br>18. Banffy-Hunyad<br>19. Thorda<br>20. Thoroczko<br>21. Nagy-Enyed wraz z Maros-Ujvár |
| V. Szilagy-Somljo | 22. Szilagy-Somlyo wraz z Zovany<br>23. Tasnad<br>24. Zilah wraz z Hid-Almas<br>25. Szilagy-Cseh |
| VI. Dées | 26. Dées wraz z Semesnye<br>27. Monostor-Kapolna wraz z Nagy-Somkut<br>28. Magyar-Lapos<br>29. Retteg w Batzi<br>30. Bethlen<br>31. Szamos-Ujvár<br>32. Mocs<br>33. Zah w Mezö-Szengyel<br>34. Uzdi-Szt. Peter w Budatelke |
| VII. Maros-Vasarhely | 35. Maros-Vasarhely wraz z Mezö-Madaras<br>36. Dicsö Sz. Marton wraz z Radnoth<br>37. Makfalva w Erdö Sz. Györgyu<br>38. Udvarhely<br>39. Szitas-Keresztur<br>40. Görgény-Szent-Imre wraz z Monor |
| VIII. Sepsi-Sz. György | 41. Csik-Szereda w Csik-Somljovu<br>42. Gyergyo-Szent-Miklos<br>43. Sepsi Sz.-György<br>44. Kozmás w Csik Sz. Martonu<br>45. Kezdi-Vasarhely wraz z Baratos<br>46. Barot |
| IX. Broos | 47. Broos<br>48. Deva<br>49. Solymos w Nagy-Rappoldu<br>50. Illye<br>51. Vajda-Hunyad wraz z Hatzeg<br>52. Borbatviz w Puji<br>53. Orlath w Szelistju |
| X. Karlsburg | 54. Karlsburg<br>55. Brad w Körös-Banyi<br>56. Halmagy<br>57. Topanfalva<br>58. Zalathna<br>59. Tövis<br>60. Blasendoaf wraz z Vizakn |
| XI. Fogarasch | 61. Fogarasch wraz z Persany i Porumbach<br>62. Törzburg |

# A. *Provisorische Gerichts-Eintheilung*

*des*

## Grossfürstenthumes Siebenbürgen.

*1 provisorisches Ober-Landesgericht zu Hermannstadt, 11 provisorische Landesgerichte, 62 Bezirksgerichte.*

| Landesgerichte | Bezirksgerichte |
|---|---|
| *I.*<br>Hermannstadt | 1. Hermannstadt<br>2. Mediasch *mit* Marktschelken<br>3. Schässburg<br>4. Mühlbach<br>5. Leschkirch<br>6. Grossschenk *mit* Agnetheln<br>7. Reps<br>8. Elisabethstadt |
| *II.*<br>Kronstadt | 9. Kronstadt *mit* Hoszufalu |
| *III.*<br>Bistritz | 10. Bistritz<br>11. Lechnitz *zu* Tekendorf<br>12. Sächsisch-Reen<br>13. Naszod *mit* Sz. György<br>14. Borgo-Prund |
| *IV.*<br>Klausenburg | 15. Klausenburg<br>16. Valaszut *zu* Doboka<br>17. Gyalu<br>18. Banffy-Hunyad<br>19. Thorda<br>20. Thoroczko<br>21. Nagy-Enyed *mit* Máros-Ujvár |
| *V.*<br>Szilagy-Somlyo | 22. Szilagy-Somlyo *mit* Zovany<br>23. Tasnad<br>24. Zilah *mit* Hid-Almas<br>25. Szilagy-Cseh |
| *VI.*<br>Dées | 26. Dées *mit* Semesnye<br>27. Monostor-Kapolna *mit* Nagy-Somkut<br>28. Magyar-Lapos<br>29. Retteg *zu* Batza<br>30. Bethlen<br>31. Szamos-Ujvár<br>32. Mecs<br>33. Zah *zu* Mező-Szengyel<br>34. Uzdi-Sz. Peter *zu* Budatelke |
| *VII.*<br>Máros-Vasarhely | 35. Máros-Vasarhely *mit* Mező-Madaras<br>36. Dicsö-Sz. Marton *mit* Radnoth<br>37. Makfalva *zu* Erdö-Szent-György<br>38. Udvarhely<br>39. Szitas-Keresztur<br>40. Gőrgény-Szent-Imre *mit* Monor |
| *VIII.*<br>Sepsi-Sz. György | 41. Csik-Sereda *zu* Csik-Somlyo<br>42. Gyergyo-Szent-Miklos<br>43. Sepsi-Sz. György<br>44. Kozmas *zu* Csik-Sz. Marton<br>45. Kezdi-Vasarhely *mit* Baratos<br>46. Barot |
| *IX.*<br>Broos | 47. Broos<br>48. Deva<br>49. Solymos *zu* Nagy-Rappold<br>50. Illye<br>51. Vajda-Hunyad *mit* Hatzeg<br>52. Borbatviz *zu* Puju<br>53. Orlath *zu* Szelistie |
| *X.*<br>Karlsburg | 54. Karlsburg<br>55. Brad *zu* Körös-Banya<br>56. Halmagy<br>57. Topanfalva<br>58. Zalathna<br>59. Tövis<br>60. Blasendorf *mit* Vizakna |
| *XI.*<br>Fogarasch | 61. Fogarasch *mit* Persany *und* Porumbac<br>62. Törzburg. |

# B. Stan personalu i płacy

## prowizorycznych sądów krajowych w Siedmiogrodzie.

| Liczba indywiduów | Charakter służby | płace | | sądy krajowe | | | | | | | | | | | Klasa dyet | Uwaga. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | pojedynczo | razem | Hermannstadt | Kronstadt | Bistritz | Klausenburg | Szilagy-Somlyo | Dées | Maros-Vasarhely | Sepsio Sz. György | Broos | Karlsburg | Fogaras | | |
| | | zlt. r. mon. kon. | | | | | | | | | | | | | | |
| 11 | Przełożonych sądu krajow. | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 3 à. . . . . . . . | 2.500 | 7.500 | 1 | . | . | 1 | . | . | . | . | . | 1 | . | VI. | |
| | 8 à. . . . . . . . | 2.000 | 16.000 | . | 1 | 1 | . | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | . | 1 | | |
| 70 | Radzców sądu krajowego | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 24 à . . . . . . . | 1.400 | 33.600 | | | | | | | | | | | | | |
| | 22 à . . . . . . . | 1.200 | 26.400 | 6 | 5 | 5 | 9 | 5 | 6 | 8 | 7 | 6 | 8 | 5 | VIII. | |
| | 24 à . . . . . . . | 1.000 | 24.000 | | | | | | | | | | | | | |
| 17 | Sekretarzów radnych | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 8 à. . . . . . . . | 800 | 6.400 | 2 | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 2 | 1 | X. | |
| | 9 à. . . . . . . . | 700 | 6.300 | | | | | | | | | | | | | |
| 39 | Adjunktów sąd. à . . . . | 500 | 19.500 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | XI. | |
| 3 | Przełożonych od urz. pom. à | 700 | 2.100 | 1 | . | . | 1 | . | . | . | . | . | 1 | . | X. | |
| 11 | Adjunktów à . . . . . . . | 500 | 5.500 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | XI. | |
| 64 | Kancelistów 32 à. . . . . | 400 | 12.800 | 6 | 4 | 4 | 10 | 4 | 6 | 7 | 5 | 6 | 8 | 4 | XII. | |
| | 32 à . . . . . . . . | 300 | 9.600 | | | | | | | | | | | | | |
| 11 | Mistrzów więzień à . . . | 350 | 3.850 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | XII | |
| 31 | Dozorców więźniów à . . | 200 | 6.200 | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 2 | | |
| 30 | Woźnych à. . . . . . . . | 250 | 7.500 | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | | |
| 22 | Sług urzędowych à. . . . | 250 | 5.500 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | | |
| 16 | Posługaczy domowych à. . | 200 | 3.200 | 2 | 1 | 1 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 2 | 1 | | |
| | Summa . . | . . | 195.950 | | | | | | | | | | | | | |

# B. Personal- und Besoldungsstand
## der provisorischen Landesgerichte in Siebenbürgen.

| Zahl der Individuen | Dienstes-Eigenschaft | Gehalte Einzeln | Gehalte Zusammen | Hermannstadt | Kronstadt | Bistritz | Klausenburg | Szilagy-Somlyo | Dées | Maros-Vásárhely | Sepsi-Szt. György | Broos | Karlsburg | Fogarasch | Diäten-Classe | Anmerkung |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Gulden in C. M. | | | | | | | | | | | | | | |
| 11 | Landesgerichts-Vorsteher | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 3 à . . . . . . . | 2.500 | 7.500 | 1 | . | . | 1 | . | . | . | . | . | 1 | . | VI. | |
| | 8 à . . . . . . . | 2.000 | 16.000 | . | 1 | 1 | . | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | . | 1 | | |
| 70 | Landesgerichtsräthe | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 24 à . . . . . . . | 1.400 | 33.600 | | | | | | | | | | | | | |
| | 22 à . . . . . . . | 1.200 | 26.400 | 6 | 5 | 5 | 9 | 5 | 6 | 8 | 7 | 6 | 8 | 5 | VIII. | |
| | 24 à . . . . . . . | 1.000 | 24.000 | | | | | | | | | | | | | |
| 17 | Raths-Secretäre | | | | | | | | | | | | | | | |
| | 8 à . . . . . . . | 800 | 6.400 | 2 | 1 | 1 | 2 | 1 | 2 | 2 | 2 | 1 | 2 | 1 | X. | |
| | 9 à . . . . . . . | 700 | 6.300 | | | | | | | | | | | | | |
| 39 | Gerichts-Adjuncten à . . | 500 | 19.500 | 4 | 3 | 3 | 4 | 3 | 3 | 4 | 4 | 4 | 4 | 3 | XI. | |
| 3 | Vorsteher der Hilfsämter à | 700 | 2.100 | 1 | . | . | 1 | . | . | . | . | . | 1 | . | X. | |
| 11 | Adjuncten à . . . . . . | 500 | 5.500 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | XI. | |
| 64 | Kanzlisten 32 à . . . . . | 400 | 12.800 | 6 | 4 | 4 | 10 | 4 | 6 | 7 | 5 | 6 | 8 | 4 | XII. | |
| | 32 à . . . . . | 300 | 9.600 | | | | | | | | | | | | | |
| 11 | Kerkermeister à . . . . | 350 | 3.850 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | 1 | XII. | |
| 31 | Gefangen-Aufseher à . . | 200 | 6.200 | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 3 | 4 | 3 | 3 | 3 | 2 | | |
| 30 | Gerichtsdiener à . . . . | 250 | 7.500 | 3 | 2 | 2 | 4 | 2 | 3 | 3 | 3 | 3 | 3 | 2 | | |
| 22 | Amtsdiener à . . . . . . | 250 | 5.500 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | 2 | | |
| 16 | Hausdiener à . . . . . . | 200 | 3.200 | 2 | 1 | 1 | 2 | 1 | 1 | 2 | 2 | 1 | 2 | 1 | | |
| | Summe . . | . . | 195.950 | | | | | | | | | | | | | |

## C. Stan personalu i płacy

### prowizorycznych sądów powiatowych pojedynczych w Siedmiogrodzie.

| Liczba indywidów | Charakter służby | płace pojedynczo (złt. r. mon. kon.) | płace razem (złt. r. mon. kon.) | Klasa dyet | Uwaga. |
|---|---|---|---|---|---|
| 51 | Sędziów powiatowych | | | | Sądy pojedyncze powiatowe w: 1. Mediasch. 2. Schässburg, 3. Mühlbach, 4. Leschkirch, 5. Grosschenk, 6. Reps, 7. Elisabethstadt, 8. Lechnitz, 9. Saskie-Reen, 10. Nassod, 11. Borgo-Prund, 12. Valaszut, 13. Gyalu, 14. Banffy-Hunyad, 15. Thorda, 16. Thoroczko, 17. Nagy-Enyed, 18. Tasnad, 19. Zilah, 20. Szilagy-Cseh, 21. Monostor-Kapolna. 22. Magyar-Lapos, 23. Retteg, 24. Bethlen, 25. Szamos-Ujvar, 26. Mocs, 27. Zah, 28. Uzdi Szent Peter, 29. Diesö Szent Marton, 30. Makfalva, 31. Udvarhely, 32. Szitas-Keresztur, 33. Görgény - Szent-Imre. 34. Csik-Szereda, 35. Gyergyo-Szent-Miklos, 36. Sepsi Szent-György, 37. Kozmas, 38. Kezdi-Vasarhely, 39. Barot, 40. Deva, 41. Solymos, 42. Illye, 43. Vajda-Hunyad, 44. Berbatviz, 45. Orlath, 46. Brad, 47. Halmagy, 48. Topanfalva, 49. Zalathna, 50. Tövis, 51. Blasendorf, obsadzone będą: 1 sędzią powiatowym i przynajmniej 1 adjunktem, 1 kancelistą, 1 woźnym i 1 pomocnikiem. |
| | 16 po . . . . . . | 1000 | 16.000 | IX. | |
| | 35 po . . . . . . | 900 | 31.500 | IX. | |
| 66 | Adjunktów sądowych pow. | | | | |
| | 33 po . . . . . . | 600 | 19.800 | XI. | |
| | 33 po . . . . . . | 500 | 16.500 | XI. | |
| 82 | Kancelistów | | | | |
| | 20 po . . . . . . | 400 | 8.000 | XII. | |
| | 30 po . . . . . . | 350 | 10.500 | XII. | |
| | 32 po . . . . . . | 300 | 9.600 | XII. | |
| 51 | Woźnych . . . . . . . . | 250 | 12.750 | | 2. Rozdzielenie reszty 15 adjunktów sądowych powiatowych, 31 kancelistów i 31 pomocników, nastąpić ma w miarę objętości i zaludnienia dotyczącego okręgu sądowego. |
| 82 | Pomocników. . . . . . . | 200 | 16.400 | | 3. Pomocnicy woźnych, będą także jako posługacze domowi używani. |
| | Summa . . . | . . | 141.050 | | 4. Wszyscy urzędnicy w tych rubrykach głównych namienieni, rangują się w pojedynczych kategoryach służby między sobą podług lat służby i posuwają się podług tychże lat bez względu na miejsce służby do wyższych stopni płacy. |

# C. Personal- und Besoldungsstand

## der provisorischen Bezirks-Einzelngerichte in Siebenbürgen.

| Zahl der Individuen | Eigenschaft der Bediensteten | Gehalte Einzeln | Gehalte Zusammen | Diäten-Classe | Anmerkungen |
|---|---|---|---|---|---|
| | | Gulden in C. M. | | | |
| 51 | *Bezirksrichter* | | | | 1. *Die Bezirks-Einzelngerichte zu:* 1. Mediasch, 2. Schässburg, 3. Mühlbach, 4. Leschkirch, 5. Grossschenk, 6. Reps, 7. Elisabethstadt, 8. Lechnitz, 9. Sächsisch-Reen, 10. Naszod, 11. Borgo-Prund, 12. Valaszút, 13. Gyalu, 14. Banffy-Hunyad, 15. Thorda, 16. Thoroczko, 17. Nagy-Enyed, 18. Tasnad, 19. Zilah, 20. Szilagy-Cseh, 21. Monostor-Kapolna, 22. Magyar-Lapos, 23. Retteg, 24. Bethlen, 25. Szamos-Ujvar, 26. Mocs, 27. Zah, 28. Uzdi-Szent-Peter, 29. Dicsö-Szent-Marton, 30. Makfalva, 31. Udvarhely, 32. Szitas-Keresztur, 33. Görgény-Szent-Imre, 34. Czik-Szereda, 35. Gyergyo-Szent-Miklos, 36. Sepsi-Szent-György, 37. Kozmas, 38. Kezdi-Vasarhely, 39. Barot, 40. Deva, 41. Solymos, 42. Illye, 43. Vajda-Hunyad, 44. Borbatviz, 45. Orlath, 46. Brad, 47. Halmagy, 48. Topanfalva, 49. Zalathna, 50. Tövis, 51. Blasendorf, *werden besetzt mit 1 Bezirksrichter und wenigstens 1 Adjuncten, 1 Kanzlisten, 1 Gerichtsdiener und 1 Gehilfen.*<br>2. *Die Vertheilung der übrigen 15 Bezirksgerichts-Adjuncten, 31 Kanzlisten und 31 Gehilfen hat nach Massgabe des Umfanges und der Bevölkerung der betreffenden Gerichtssprengel zu geschehen.*<br>3. *Die Gerichtsdienersgehilfen sind auch als Hausdiener zu verwenden.*<br>4. *Alle unter diesen Hauptrubriken angeführten Beamten rangiren innerhalb der einzelnen Dienstes-Kategorien unter einander nach dem Dienstalter und rücken nach demselben ohne Rücksicht auf den Dienstort in die höhere Gehaltsstufe vor.* |
| | 16 à . . . . . . . . | 1000 | 16.000 | IX. | |
| | 35 à . . . . . . . . | 900 | 31.500 | IX. | |
| 66 | *Bezirksgerichts-Adjuncten* | | | | |
| | 33 à . . . . . . . . | 600 | 19.800 | XI. | |
| | 33 à . . . . . . . . | 500 | 16.500 | XI. | |
| 82 | *Kanzlisten* | | | | |
| | 20 à . . . . . . . . | 400 | 8.000 | XII. | |
| | 30 à . . . . . . . . | 350 | 10.500 | XII. | |
| | 32 à . . . . . . . . | 300 | 9.600 | XII. | |
| 51 | *Gerichtsdiener* . . . . . | 250 | 12.750 | | |
| 82 | *Gehilfen* . . . . . . . . | 200 | 16.400 | | |
| | *Summe* . . | . . | 141.050 | | |

# 104.

## Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 3. Maja 1852,

**w przedmiocie zaprowadzenia prowizorycznej ustawy o postępowaniu procesowem cywilnem w Siedmiogrodzie.**

W skutek upoważnienia, udzielonego ministerstwu sprawiedliwości przez Najwyższe postanowienie z dnia 24. Kwietnia 1852 r., do poczynienia potrzebnych kroków prowizorycznych w celu rozpoczęcia na nowo czynności sądów cywilnych w Siedmiogrodzie, a wszczególności do wprowadzenia w owym kraju natychmiast pewnego i uregulowanego postępowania w sprawach cywilnych, rozporządza się zgodnie z uczynionem najpoddańszem przedstawieniem, co następuje:

### I.

Z dniem, osobno ogłosić się mającym, w którym władze sądowo prowizoryczne rozpoczną czynności swoje w wielkiem Księstwie Siedmiogrodzkiem i w połączonych z niem krajach, zaprowadzoną będzie tamże prowizorycznie załączona ustawa o postępowaniu procesowem w sprawach cywilnych *) z niżej następującemi przepisami.

Przeto uważane będą oraz za zniesione wszelkie dawniej istniejące przypisy o postępowaniu w sprawach cywilnych, odnoszące się do przedmiotów tejże ustawy procesowej.

### II.

Zatem postępowanie prawne na wszystkie skargi, wyniesione od wyż rzeczonej chwili, lub względem których postępowanie dopiero rozpoczętem być ma, odbywać się będzie według przepisów niniejszej ustawy procesowej.

### III.

Również sądy pierwszej instancyi winny będą postępować według przepisów niniejszej ustawy procesowej na wszelkie podania innego rodzaju, nie tyczące się wyłącznie czynności wpadkowych w procesach, jeszcze wiszących, mianowicie na wszelkie podania o przypuszczenie dowodu dla wiecznej pamięci przez świadków lub biegłych, o pozwolenie zapowiedzenia, aresztu, sekwestracyi lub innych prowizorycznych środków ubezpieczenia, o przywrócenie do dawnego stanu, o udzielenie lub dalsze prowadzenie egzekucyi, choćby rzeczone podania już dawniej były uczynione, skóro tylko w czasie, kiedy nowa ustawa procesowa zaprowadzoną zostanie, nie zapadła jeszcze żadna decyzya na takowe.

### IV.

Jeżeli wyniesione skargi lub prożby, na które według Art. I i II postępowanie dopiero rozpoczętem być ma, nie zgadzają się z przepisami nowej ustawy procesowej, sąd winien będzie jeszcze przed rozpoczęciem postępowania, według okoliczności z zawezwaniem stron przed siebie, udzielić im potrzebne objaśnienie, i w razie potrzeby wyznaczyć im stosowny termin do poprawienia podania.

---

*) Wspomniona ustawa procesowa wydrukowaną była osobno w języku niemieckim w c. k. nadwornej i rządowej drukarni, w wydaniu podręcznem rządowym, (w 8vo), gdzie też jest do nabycia. Oprócz tego wyjdzie także w dzienniku praw krajowych dla Siedmiogrodu, we wszystkich językach tego kraju.

# 104.

## Justizministerial-Verordnung vom 3. Mai 1852,

**die Einführung einer provisorischen Civilprocess-Ordnung in Siebenbürgen betreffend**

Zu Folge der, mit Allerhöchster Entschliessung vom 24. April 1852 dem Justizministerium ertheilten Ermächtigung, die zur Wiederaufnahme der bürgerlichen Rechtspflege in Siebenbürgen erforderlichen provisorischen Verfügungen zu treffen, und insbesondere dem allerunterthänigst gestellten Antrage gemäss sogleich ein bestimmtes und geregeltes Verfahren in Civil-Rechtssachen daselbst vorzuschreiben, wird Folgendes verordnet:

I.

Mit dem Tage der, besonders kund zu machenden Wirksamkeit der provisorischen Gerichtsbehörden in dem Grossfürstenthume Siebenbürgen und den, damit vereinigten Theilen hat daselbst die beiliegende Civilprocess-Ordnung *) unter den nachstehenden Bestimmungen provisorisch in Kraft zu treten.

Hiedurch sind zugleich alle früher bestandenen auf die Gegenstände dieser Process-Ordnung sich beziehenden Vorschriften über das Verfahren in Civil-Rechtssachen als aufgehoben anzusehen.

II.

Daher ist das rechtliche Verfahren über alle Klagen, welche von dem gedachten Zeitpuncte an neu anhängig gemacht werden, oder über welche doch das Verfahren erst eingeleitet werden soll, nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu pflegen.

III.

Ebenso haben die Gerichtsbehörden erster Instanz alle Einschreitungen anderer Gattung, welche nicht blosse Zwischenhandlungen in Processen betreffen, worüber die Verhandlung bereits im Zuge sich befindet, insbesondere alle Gesuche um Zulassung einer Beweisführung zum ewigen Gedächtnisse durch Zeugen oder Sachverständige, um die Bewilligung eines Verbotes, Arrestes, einer Sequestration oder anderer provisorischer Sicherstellungsmittel, um die Wieder-Einsetzung in den vorigen Stand, um Ertheilung oder Fortsetzung der Execution nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung zu behandeln, wenngleich diese Gesuche schon früher angebracht worden wären, ohne dass jedoch zur Zeit der eingetretenen Wirksamkeit der Process-Ordnung noch eine Verfügung darüber getroffen worden ist.

IV.

In soferne bereits eingebrachte Klagen oder Gesuche, worüber die Verhandlung nach den Art. I und II erst einzuleiten ist, den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht entsprechen, hat das Gericht vor der Einleitung der Verhandlung den Parteien darüber allenfalls unter Vorladung derselben die erforderliche Belehrung und nöthigenfalls zur verbesserten Ueberreichung eine angemessene Frist zu ertheilen.

---

*) Diese Civilprocess-Ordnung wurde in deutscher Sprache abgesondert in der k.k. Hof- und Staatsdruckerei in amtlicher Handausgabe (in 8vo) gedruckt, und ist daselbst zu haben. — Sie wird überdiess im Landesgesetzblatte von Siebenbürgen in allen dortigen Landessprachen abgedruckt erscheinen.

V.

Co się tycze procesów, w których już jest rozpoczętem postępowanie przy zaprowadzeniu nowej ustawy procesowej, których atoli do orzeczenia wyroku jeszcze nie wyniesiono, postępowanie rozpoczęte wtedy tylko dalej przeprowadzonem będzie, w tych częściach kraju, w których sądownictwo cywilne zawieszonem było, mianowicie w dawniejszych węgierskich komitatach, dystryktach, stolicach seklerskich, i w dawniejszem Pograniczu wojskowem, jeżeli jedna lub druga strona upraszać będzie o to w przeciągu roku od zaprowadzenia dotyczącego sądu. Jeżeli w tym celu jedna lub druga strona uczyni podanie, sąd wyznaczy dzień sądowy i dochodzić będzie, co uczynić należy dla poprawienia dotychczasowego postępowania, ażeby takowe dalej prowadzić można stosownie do przepisów nowej ustawy procesowej.

Jeżeli zaś w tym przeciągu czasu żadna strona nie będzie upraszać o dalsze postępowanie, takowe uważane będzie za zniesione, i powód będzie mógł dochodzić prawa swego jedynie na mocy nowego pozwu według przepisów niniejszej ustawy procesowej, jeżeli prawo jego nie ustało według ustaw powszechnych.

VI.

Procesa podane do orzeczenia w pierwszej instancyi, rozsądzone i orzeczone będą wprawdzie według ustaw dotąd obowiązujących. Wszelkie orzeczenia wystawiane będą w formie, przepisanej w ustawie procesowej. Równie, jeżeli przy rozsądzeniu idzie o wprowadzenie dowodów przez świadków lub biegłych, albo o złożenie przysięgi, prowadzenie dowodu nakazanem i uskutecznionem będzie według postanowień tejże ustawy procesowej.

VII.

W taki sam sposób postąpić należy przy rozstrzygnieniach wyższych instancyj, mających być wydanemi po zaprowadzeniu niniejszej ustawy procesowej w sprawach spornych, osądzonych już w niższej instancyi. Przytem zachować należy przepis §. 31 rozporządzenia cesarskiego z dnia 4. Lipca 1850 Nr. 271. dziennika pr. p., według którego oprócz odwołania się (apelacyi) i odnowienia procesu *(novum simplex)* wszystkie inne, w myśl dawniejszych ustaw obowiązujące środki prawa za nieprzypuszczalne uznane zostały.

VIII.

Wyroki i inne orzeczenia, wydane przez dawniej istniejące sądy dominalne i stolcowe, przez magistraty miast, stolców i dystryktów, przez sedrye filialne, parcyalne i jeneralne, przez stolce komitatowe i seklerskie lub przez inne władze tego rodzaju, uważane będą tylko jako orzeczenia pierwszej instancyi, chociażby zapadły w instancyi wyższej. Przeciw takim wyrokom odwołania, o ile takowe przypuszczonemi być mogą według dawniejszych praw krajowych, podawać należy w drugiej instancyi bez wyjątku do prowizorycznego sądu krajowego wyższego. Tylko rozstrzygnienia powołań przeciw orzeczeniom, wydanym w drugiej lub w wyższej instancyi przez gubernium Siedmio-

V.

*In Beziehung auf diejenigen Rechtsstreitigkeiten, worüber die Verhandlung bei Beginn der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung bereits eingeleitet ist, welche aber noch nicht zur Urtheilsschöpfung eingereicht sind, findet in denjenigen Theilen des Landes, in welchen der Stillstand der bürgerlichen Rechtspflege Statt hatte, nämlich in den ehemals ungarischen Comitaten, Districten, Szekler-Stühlen und Militär-Gränze, eine Fortsetzung des begonnenen Verfahrens nur dann Statt, wenn von Seite der einen oder anderen Partei im Laufe Eines Jahres von dem Zeitpuncte des Beginnes der Wirksamkeit des betreffenden Gerichtes darum angesucht wird. Schreitet zu diesem Ende der eine oder der andere Theil ein, so hat das Gericht eine Tagsatzung anzuordnen und bei derselben ins Klare zu setzen, was zur Verbesserung des bisherigen Verfahrens vorzukehren sei, um dasselbe nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung fortsetzen zu können.*

*Wird jedoch binnen dieser Frist von keinem Theile um die Fortsetzung des bisherigen Verfahrens angesucht, so ist dasselbe als aufgehoben anzusehen und der Kläger kann seinen Anspruch nur mittelst einer neuen Klage nach den Vorschriften dieser Process-Ordnung geltend machen, in so lange dieser Anspruch nach den allgemeinen Gesetzen nicht erloschen ist.*

VI.

*Die zum Erkenntnisse in erster Instanz bereits überreichten Rechtsstreitigkeiten sind zwar nach den bisher bestandenen Gesetzen zu beurtheilen und zu entscheiden. Alle Erkenntnisse sind jedoch in der durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Form auszufertigen. Auch ist, in soferne es bei der Entscheidung auf die Ausführung eines Beweises durch Zeugen oder durch Sachverständige, oder auf die Ablegung eines Eides ankommt, dieselbe nach den Bestimmungen dieser Process-Ordnung anzuordnen und zu bewerkstelligen.*

VII.

*Auf gleiche Weise ist sich auch in Rücksicht der Entscheidungen höherer Instanz zu benehmen, welche erst nach eingetretener Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung über früher in unterer Instanz bereits entschiedene Rechtsstreitigkeiten zu fällen sind. Zugleich ist aber hiebei auch die Bestimmung des §. 31 der kaiserlichen Verordnung vom 4. Juli 1850, Nr. 271 des Reichsgesetzblattes, zu beobachten, nach welcher ausser der Berufung (Appellation) und der Erneuerung des Rechtsstreites (novum simplex) alle übrigen im Sinne der früheren Gesetze bestandenen Rechtsmittel für unstatthaft erklärt worden sind.*

VIII.

*Urtheile und andere Entscheidungen, welche von den früher bestandenen Dominal- oder Stuhlgerichten, von Stadt-, Stuhls- und Districts-Magistraten, von den Filial-, Partial- und General-Sedrien, den Comitats- und Szekler-Stühlen oder anderen Behörden dieser Art gefällt wurden, sind, auch wenn sie in höherer Instanz ergangen sind, nur als Entscheidungen erster Instanz anzusehen. Die Berufungen gegen solche Entscheidungen sind daher, in soferne sie nach den früheren Landesgesetzen zulässig waren, zur Entscheidung in zweiter Instanz ohne Ausnahme an das provisorische Oberlandesgericht zu leiten. Nur die Entscheidung über Berufungen gegen Erkenntnisse, welche in zweiter oder noch höherer*

grodzkie, przez tabulę sądową lub przez wszechnicę narodu saskiego, należą do najwyższego trybunału sądowego w ostatniej instancyi.

IX.

Odwołania się i rekursa, przeciw dawniej zapadłym, lecz jeszcze prawomocnym wyrokom i rezolucyom, założone będą od zaprowadzenia nowej ustawy procesowej w formach i terminach, w tejże ustawie przepisanych, i oraz w formie tamże przepisanej rozstrzygane.

X.

Rozporządzenia sądowe doręczane będą od chwili zaprowadzenia niniejszej ustawy procesowej, także we wszystkich wiszących procesach według przepisów tejże ustawy.

XI.

Przez niniejszą ustawę procesową, tyczącą się tylko postępowania sądowego, nie będą zmienione w niczem przepisy prawa cywilnego, obowiązującego w Wielkiem-Księstwie i w częściach z niem połączonych. Ustawy prawa materyalnego, dotąd zostające w używaniu, pozostawione więc będą tymczasem w swej mocy, o ile nie zostały zmienione zasadami, ustanowionemi w Najwyższym patencie z dnia 31. Grudnia 1851 r., lub przez inne tymczasem wydane rozporządzenia, dla tego też pod prawami cywilnemi, wspomnionemi w kilku miejscach ustawy procesowej rozumieć należy aż do dalszego rozporządzenia tylko prawa krajowe, w każdym miejscu obowiązujące.

XII.

Również pozostaną w swej mocy tymczasowo ustawa o upadłościach z 4. Lipca 1772 i ustawa o bankructwach z dnia 7. Października 1772 r. wraz z wszystkiemi przepisami, odnoszącemi się do przedmiotów ich. Jednakże i procesa, wydarzające się w ciągu upadłości, odbywać się winny według postanowień niniejszej ustawy procesowej.

XIII.

Zostaje w swej mocy postanowienie §. 34, rozporządzenia z dnia 4. Lipca 1850, Nr. 271 dz. pr. p:, mocą którego wszystkie procesa, odnoszące się do stosunków aviticitatis, tudzież wszelkie spory, tyczące się zastawu dóbr szlacheckich, jeżeli już są wytoczone, zawieszone zostały w swym biegu aż do dalszego rozporządzenia, a oraz na zasadzie tychże co dopiero wyrażonych pretensyj prawnych nie mogą być rozpoczętemi nowe procesa w ciągu zawieszenia sądownictwa.

XIV.

Posiadaczom gruntów, z których posiadaniem połączona była urbaryalność, obecnie zniesiona, nie będą mogły być wypowiedzane kapitały, pożyczone im przed 18tym Czerwca 1848 z wyjątkiem wekslów, pochodzących ze stosunków handlowych, a tylko niezapłacone prawne prowizye ściągane być mogą w drodze sądowego postępowania. Do tego stosunku więc nie odnosi się przepis §. 446. ustawy procesowej o nieprzypuszczalności jakiegokolwiekbądź moratoryum, a sądy nie będą przyjmować pozwów lub próźb o egzekucyę, wspomnionemu postanowieniu przeciwnych.

*Instanz von dem siebenbürgischen Gubernium, der Gerichtstafel oder der sächsischen Nations-Universität gefällt wurden, kommt in letzter Instanz dem obersten Gerichtshofe zu.*

IX.

*Berufungen und Recurse sind, von der Wirksamkeit der neuen Process-Ordnung angefangen, gegen die früher ergangenen, aber noch nicht zur Rechtskraft gediehenen Urtheile und Bescheide in den, durch die Process-Ordnung vorgeschriebenen Formen und Fristen anzubringen und in der darin festgesetzten Form zu entscheiden.*

X.

*Die Zustellung der gerichtlichen Verordnungen hat, von dem Zeitpuncte der Wirksamkeit der gegenwärtigen Process-Ordnung angefangen, auch in allen noch hangenden Rechtsstreitigkeiten nach den Vorschriften derselben zu geschehen.*

XI.

*An den in dem Grossfürstenthume und den damit vereinigten Theilen bisher bestandenen Vorschriften des bürgerlichen Rechtes wird durch die gegenwärtige, bloss das gerichtliche Verfahren betreffende Process-Ordnung nichts geändert. Die bisher in Uebung stehenden Gesetze des materiellen Rechtes bleiben demnach, in so weit sie nicht durch die, mit dem Allerhöchsten Patente vom 30. December 1851 festgestellten Grundsätze oder andere inzwischen erlassene Verfügungen Abänderungen erlitten haben, einstweilen in Kraft; daher auch unter dem an mehreren Stellen der Process-Ordnung erwähnten bürgerlichen Rechte bis auf weitere Anordnung nur die, jeden Ortes geltenden Landesgesetze zu verstehen sind.*

XII.

*Ebenso haben die Concurs-Ordnung vom 4. Juli 1772 und die Falliten-Ordnung vom 7. October 1772 nebst den übrigen auf die Gegenstände derselben sich beziehenden besonderen Vorschriften einstweilen in Kraft zu bleiben. Doch sind auch die in Concursen vorkommenden Streitverhandlungen nach den Bestimmungen dieser Process-Ordnung zu pflegen.*

XIII.

*Die Bestimmung des §. 34 der kaiserlichen Verordnung vom 4. Juli 1850, Nr. 271 des Reichsgesetzblattes, wornach alle jene Rechtsstreitigkeiten, welche sich auf Aviticitätsverhältnisse beziehen und alle die Verpfändung adeliger Güter betreffenden Processe, in soferne dieselben schon im Gange sind, bis auf weitere Verfügung einem Gerichtsstillstande unterzogen wurden, und auf Grundlage der eben aufgezählten Rechts-Ansprüche während der Dauer dieses Rechtsstillstandes keine neuen Processe anhängig gemacht werden dürfen, bleibt unverändert.*

XIV.

*Denjenigen Grundbesitzern, mit deren Grundbesitze eine nunmehr aufgehobene Urbarialität verbunden war, dürfen Capitalien, welche ihnen vor dem 18. Juni 1848 dargeliehen worden sind, mit Ausnahme der aus Handelsverbindungen herrührenden Wechsel nicht aufgekündiget, und nur die unbezahlten gesetzlichen Zinsen dürfen im Wege des gerichtlichen Verfahrens eingetrieben werden. Auf dieses Verhältniss hat daher die Anordnung des §. 446 der Process-Ordnung über die Unzulässigkeit jedes Moratoriums keinen Bezug, und der angeführten Bestimmung zuwider laufenden Klagen oder Executionsführungen darf von den Gerichten keine Folge gegeben werden.*

XV.

Ponieważ uregulowanie stosunków i praw wzajemnych między dominiami i dawniejszymi ich poddanymi, pochodzących ze związku poddańczego obecnie zniesionego, zostawione jest do osobnego Najwyższego rozporządzenia, zatem wszelkie prawa, odnoszące się do byłego stosunku poddańczego i do okupacyj urbaryalnych, jakieby miały miejsce przed 18. Czerwca 1848 r., wyjętemi są aż do dalszego rozporządzenia z zakresu działania sądów prowizorycznych. Jak dalece praw tych dochodzić można będzie u władz policyjnych, wskazanem jest w odnoszących się do tego przepisach politycznych.

XVI.

Pretensye zaś, któreby sobie rościć miały dominia przeciw dawnym poddanym swoim lub nawzajem ci przeciw onym, z kontraktów prywatnych, lub z innych tytułów prywatnych, sądy rozpoznawać i rozstrzygać będą według przepisów ustawy procesowej, o ile nie stoją w drodze postanowienia Art. XIII i XIV rozporządzenia niniejszego.

XVII.

Ponieważ nie we wszystkich częściach Siedmiogrodu zaprowadzone są księgi gruntowe, lub intabulacyjne lub inne tym podobne, przeto postanowienia, zawarte po różnych miejscach ustawy procesowej, a mianowicie w rozdziale dwudziestym drugim o egzekucyi, odnoszące się do zarządzeń w księgach publicznych, zastosowane będą tam tylko, gdzie takowe księgi istnieją i tylko o tyle, o ile pozwala tego urządzenie tychże ksiąg. Dla tego też sądy przestrzegać będą przepisów, zawartych w rozdziale dwudziestym trzecim o rozdzieleniu ceny kupna dóbr, sprzedanych w drodze egzekucyi, wymagających istnienia ksiąg publicznych, tam tylko, gdzie takowe księgi istnieją, a mianowicie sprawić sobie winny wiadomość należytą o wierzycielach hipotecznych, potrzebną do rozdzielenia ceny kupna, gdzie księgi publiczne albo wcale nie istnieją, albo należytego urządzenia nie mają, przez wezwanie edyktalne §fem 509 przewidziane.

XVIII.

Ponieważ w niektórych częściach Wielkiego-Księstwa dopiero uregulowanemi być muszą osobną Najwyższą ustawą stosunki względem niektórych dóbr nieruchomych, wynikające z byłego prawa aviticitatis, i z tak zwanych kontraktów zastawu (*contractibus pignoratitiis, emtionibus et conditionibus temporaneis*), przeto stanowi się względem egzekucyi co do tychże dóbr, iż takowe, podobnie jak inne dobra podciągnięte być mogą według przepisów nowej ustawy procesowej, nie tylko pod sekwestracyę i wydzierżawienie, lecz także oszacowane i sprzedane być mogą w drodze egzekucyi (§§. 480—525). Jednakże, dopóki nie nastąpi uregulowanie rzeczonych stosunków Najwyższą ustawą, zastrzeżone będą dłużnikowi prawa wykupna, służące mu na mocy dotychczasowych ustaw krajowych, a zaś tym, którzy z dawniejszych stosunków aviticitatis lub z kontraktów zastawu prawa sobie do dóbr roszczą, wynikające z

XV.

*Da die Regelung der Verhältnisse und gegenseitigen Ansprüche der Grundherrschaften und ihrer früheren Unterthanen aus dem nunmehr aufgehobenen Unterthansbande einer besonderen Allerhöchsten Verfügung vorbehalten ist, so sind alle Ansprüche, welche sich auf das bestandene Unterthansverhältniss und auf Urbarial-Occupationen beziehen, welche vor dem 18. Juni 1848 stattgefunden haben sollen, bis auf weitere Verfügung von dem Wirkungskreise der provisorischen Gerichtsbehörden ausgeschlossen. In wieferne solche Ansprüche bei den bestehenden politischen Behörden geltend gemacht werden können, bestimmen die hierauf Bezug nehmenden politischen Vorschriften.*

XVI.

*Rechts-Ansprüche dagegen, welche die Grundherrschaften gegen ihre ehemaligen Unterthanen oder diese gegen jene aus Privatverträgen oder aus anderen privatrechtlichen Titeln stellen zu können glauben, sind, in soferne die Bestimmungen der Art. XIII und XIV dieser Verordnung nicht entgegen stehen, von den Gerichtsbehörden nach den Vorschriften der Process-Ordnung zu verhandeln und zu entscheiden.*

XVII.

*Da Grund- oder Intabulationsbücher oder denselben ähnliche öffentliche Bücher nicht in allen Gegenden von Siebenbürgen bestehen, so sind auch die an mehreren Stellen der Process-Ordnung insbesondere in dem zwei und zwanzigsten Hauptstücke von der Execution enthaltenen Bestimmungen, welche sich auf Vorkehrungen in den öffentlichen Büchern beziehen, nur dort, wo dergleichen Bücher bestehen, und in soweit in Anwendung zu bringen, als es die Beschaffenheit der Bücher gestattet. Daher haben die Gerichtsbehörden auch diejenigen Vorschriften des drei und zwanzigsten Hauptstückes über die Vertheilung des Kaufschillinges im Executionswege verkaufter Güter, welche den Bestand der öffentlichen Bücher voraussetzen, nur dort zu beobachten, wo dieselben vorhanden sind, und sich insbesondere die zum Zwecke der Kaufschillingsvertheilung erforderliche Kenntniss der Pfandgläubiger, im Falle öffentliche Bücher gar nicht, oder nicht in gehöriger Beschaffenheit vorhanden sind, durch die im §. 509 vorgesehene Edictalvorladung zu verschaffen.*

XVIII.

*Da ferner in einigen Theilen des Grossfürstenthumes die, rücksichtlich mehrerer unbeweglicher Güter obwaltenden, aus der bestandenen Aviticität und den sogenannten Pfandverträgen* (contractibus pignoratitiis, emtionibus et venditionibus temporaneis) *herrührenden Verhältnisse erst durch ein besonderes Allerhöchstes Gesetz geregelt werden müssen, so wird in Ansehung der Executionsführung auf solche Güter bestimmt, dass dieselben zwar so wie andere Güter nach den Vorschriften der neuen Process-Ordnung nicht nur der Sequestration oder Verpachtung, sondern auch der executiven Schätzung und Feilbietung (§§. 480—525) unterzogen werden können. Doch soll in so lange, bis die Regelung der oben erwähnten Verhältnisse durch ein Allerhöchstes Gesetz erfolgt seyn wird, dem Schuldner das nach den bisherigen Landesgesetzen zustehende Wieder-Einlösungsrecht, und denjenigen, welchen aus der bestandenen Aviticität oder aus Pfandverträgen Rechte etwa auf das Gut zukommen, die hieraus entspringenden Ansprüche gegen den Käufer in soweit*

tąd pretensye do kupiciela o tyle, o ile takowe utrzymanemi będą wydać się mającem Najwyższem postanowieniem.

XIX.

Co do postępowania w sprawach niepokojenia posiadania, wskazanego w rozdziale dwudziestym ósmym ustawy procesowej rozporządza się, iż termin do wynoszenia pozwów sumarycznych w sprawach posessyjnych, ograniczony w §. 618 na dni 30, nie będzie mieć zastosowania na te przypadki niepokojenia w posiadaniu, które się wydarzyły w obwodach dawniejszych węgierskich komitatów, dystryktów, stolców seklerskich i w dawniejszem Pograniczu wojskowem od początku roku 1848 i w ciągu zawieszenia sądownictwa cywilnego, aż do rozpoczęcia czynności sądu powiatowego, powołanego do ich dochodzenia i rozstrzygnienia. Owe dawniejsze przypadki niepokojenia w posiadaniu mogą jeszcze strony poddać pod osądzenie w drodze pozwu sumarycznego w przeciągu miesięcy sześciu od dnia rozpoczęcia czynności sądu powiatowego.

XX.

Zastosowanie rozdziału dwudziestego dziewiątego o postępowaniu w sporach górniczych będzie tymczasem w zawieszeniu. Dzień, od którego rozdział właśnie wspomniony obowiązywać zacznie, podany będzie osobno do wiadomości.

XXI.

W procesach wekslowych w Siedmiogrodzie zachowane będzie postępowanie wekslowe, ogłoszone dla kilku innych krajów koronnych rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 25. Stycznia 1850 r., Nr. 52 dz. pr. p. O ile zaś postępowanie wekslowe nie zawiera szczególnych przepisów, postępować należy także i w sprawach wekslowych w Siedmiogrodzie według niniejszej ustawy procesowej. Stanowi się przeto w szczególności, iż odwołanie się, uczynione w §. 12 postępowania wekslowego na niektóre postanowienia Najwyższej uchwały z dnia 18. Października 1848 r. o procesie sumarycznym nie będzie zastosowane w Siedmiogrodzie, lecz w miejsce tejże przestrzegać należy przepisów nowej ustawy procesowej cywilnej z odmianami, objętemi w postępowaniu wekslowem, a mianowicie w §. 12 onegoż.

XXII.

W postępowaniu przed sądami wojskowemi niniejsza ustawa procesowa nie będzie mieć zastosowania.

XXIII.

Ponieważ zresztą tak niniejsze rozporządzenie, jak ustawa procesowa, pierwotnie w języku niemieckim są sporządzone, przeto wszelkie tłumaczenia na inne języki krajowe, które niebawem uskutecznione będą, według tekstu niemieckiego ocenione być winny.

**Krauss** m. p.

*vorbehalten bleiben, als sie durch die erfliessende Allerhöchste Bestimmung werden aufrecht erhalten werden.*

XIX.

*Hinsichtlich des, in dem acht und zwanzigsten Hauptstücke der Process-Ordnung enthaltenen, Verfahrens in Besitzstörungsfällen wird verordnet, dass die im §. 618 auf dreissig Tage beschränkte Frist zur Anbringung der summarischen Besitzstörungsklagen auf diejenigen Besitzstörungsfälle keine Anwendung finde, welche sich in den Gebietstheilen der ehemaligen ungarischen Comitate, Districte, Szekler-Stühle und der vormaligen Militär-Gränze daselbst seit dem Beginne des Jahres 1848 und während der Dauer des Stillstandes der Civil-Rechtspflege bis zum Beginne der Wirksamkeit des, zur Untersuchung und Entscheidung derselben berufenen Bezirksgerichtes sich ereignet haben. Solche ältere Besitzstörungsfälle können noch binnen sechs Monaten, von dem Zeitpuncte des Beginnes der Wirksamkeit des Bezirksgerichtes angefangen, im Wege der summarischen Besitzstörungsklage geltend gemacht werden.*

XX.

*Die Anwendung des neun und zwanzigsten Hauptstückes über das Verfahren in Bergbau-Streitigkeiten bleibt einstweilen aufgeschoben. Der Zeitpunct, von welchem angefangen dieses Hauptstück in Wirksamkeit zu treten hat, wird insbesondere bekannt gemacht werden.*

XXI.

*In Wechselstreitigkeiten ist in Siebenbürgen das, mit Justizministerial-Verordnung vom 25. Jänner 1850, Nr. 52 des Reichsgesetzblattes, für mehrere andere Kronländer kundgemachte Wechselverfahren zu beobachten. In sofern jedoch das Wechselverfahren keine besonderen Vorschriften enthält, ist sich in Siebenbürgen auch in Wechselstreitigkeiten nach der gegenwärtigen Process-Ordnung zu benehmen. Daher wird insbesondere erklärt, dass die, in dem §. 12 des Wechselverfahrens vorkommende Beziehung auf einige Bestimmungen der Allerhöchsten Entschliessung vom 18. October 1845 über den summarischen Process in Siebenbürgen keine Anwendung finde, sondern anstatt der letzteren die Vorschriften der neuen Civilprocess-Ordnung mit den in dem Wechselverfahren und insbesondere in dem §. 12 desselben selbst enthaltenen Abweichungen zu gelten haben.*

XXII.

*Auf das Verfahren vor den Militär-Gerichten findet die gegenwärtige Process-Ordnung keine Anwendung.*

XXIII.

*Da übrigens die gegenwärtige Verordnung sowohl, als die Process-Ordnung selbst ursprünglich in der deutschen Sprache verfasst sind, so sind die unverzüglich davon zu veranstaltenden Uebersetzungen in die übrigen Landessprachen nach diesem Texte zu beurtheilen.*

**Krauss** *m. p.*